

VẬN DỤNG NGHỆ THUẬT TẠO HÌNH TRONG TRANH CỦA HỌA SĨ THÀNH CHƯƠNG VÀO DẠY HỌC MĨ THUẬT TẠI TRƯỜNG TIỂU HỌC KIM LIÊN (KIM THÀNH, HẢI DƯƠNG)

I VŨ THỊ CHUYÊN

Email: vuthichuyen1985@gmail.com

Học viên K10 - LL&PPDH BM Mỹ thuật, Trường ĐHSP Nghệ thuật TW

APPLYING VISUAL ARTS IN PAINTER THANH CHUONG'S PAINTINGS TO TEACHING FINE ARTS AT PRIMARY SCHOOL KIM LIEN (KIM THANH, HAI DUONG)

TÓM TẮT

ABSTRACT

Họa sĩ Thành Chương có phong cách tạo hình hiện đại song hành cùng tâm hồn thấm đẫm văn hóa làng Việt. Thế giới trong tranh của ông là những hình ảnh rất gần gũi với làng quê Bắc Bộ như: con trâu, cái nón, những người phụ nữ thôn quê, những đứa trẻ mũm mĩm tóc trái đào. Đề tài trong tranh gần gũi với học sinh nên học sinh dễ tiếp thu và đã tạo được hứng thú học tập trong mỗi học sinh. Màu sắc trong tranh, họa sĩ Thành Chương dùng bảng màu rực rỡ, nhiều màu nguyên, gây ấn tượng mạnh với học sinh. Việc vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương vào dạy học Mỹ thuật trong trường Tiểu học có hiệu quả rất rõ rệt trong các bài vẽ của học sinh, được minh chứng qua thực nghiệm tại Trường Tiểu học Kim Liên (Kim Thành, Hải Dương).

Từ khóa: Nghệ thuật tạo hình, họa sĩ Thành Chương, dạy học Mỹ thuật

Painter Thanh Chuong has a modern visual style along with the soul of Vietnamese village culture. The world in his paintings are images very close to the Northern countryside such as the buffalo, the hat, the rural women, the chubby children with peach hair. The topic in the picture is close to students, so students can easily absorb it and have created a learning motivation in each student. The application of visual arts in paintings by artist Thanh Chuong in teaching Fine Arts in elementary schools has a very clear effect in students' drawings, which is evidenced through experiments at Kim Lien Primary School Kim Lien (Kim Thanh, Hai Duong).

Keywords: Visual arts, painter Thanh Chuong, teaching Fine arts

1. Khái quát về môn học mỹ thuật ở phổ thông

Mỹ thuật là môn học bổ ích và cần thiết trong việc giáo dục phát triển toàn diện cho học sinh. Giáo dục nghệ thuật phong phú và đa dạng, đòi hỏi mỗi người giáo viên phải chủ động, sáng tạo và tự mình lựa chọn các phương pháp dạy học hiện đại nhằm đưa các em học sinh thân yêu đến với nghệ thuật một cách nhẹ nhàng và hiệu quả. Việc đưa những tác phẩm mỹ thuật của các họa sĩ vào chương trình dạy học ở nhà trường phổ thông sẽ giúp học sinh tiếp cận, học hỏi những phong cách nghệ thuật phong phú, đặc sắc từ các danh họa; Từ đó sẽ bồi đắp dần cho các em kiến thức đa dạng, phong phú về môn Mỹ thuật và phát huy năng lực, phẩm chất của học sinh, tiếp cận chương trình giáo dục phổ thông, phù hợp với sự phát triển của xã hội.

Bài viết đặt vấn đề vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương vào dạy học Mỹ thuật trong trường Tiểu học nhằm giúp học sinh được tìm hiểu thêm một số tác phẩm cũng như phong cách

nghệ thuật của họa sĩ Thành Chương. Từ đó, học sinh có thêm cái nhìn mới về nghệ thuật tạo hình, thêm sự hứng thú, yêu thích môn học, phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo.

2. Đặc điểm tạo hình trong tranh họa sĩ Thành Chương

Họa sĩ Thành Chương tái hiện những sự vật quen thuộc bằng thủ pháp nghệ thuật cách điệu, những mảng màu nguyên tươi rói, tương phản mạnh, giàu tính trang trí. Nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương có sự gần gũi, thân quen về đề tài với những cách thể hiện, hình vẽ, màu sắc có nhiều nét tương đồng với lứa tuổi học sinh Tiểu học. Về hình và đường nét trong tranh của họa sĩ Thành Chương có tính cách điệu cao, đường nét rõ ràng, mạch lạc, sử dụng nét kỹ hà, đường cong chạy trên mảng dẹt, những hình mảng đơn giản quy về các hình cơ bản như hình tam giác, hình tròn, hình trụ... thu hút sự chú ý và phù hợp với tư duy, thẩm mỹ của học sinh.

EDUCATION

Trong chương trình mỹ thuật Tiểu học có nhiều đề tài như: Vẽ con vật, Vẽ tranh phong cảnh, vẽ chân dung,... Tùy vào từng chủ đề/ bài học giáo viên có thể vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ vào các bài học trong chương trình Mỹ thuật ở Tiểu học phù hợp chủ đề, trình độ và năng lực học sinh.

3. Vận dụng nghệ thuật tạo hình tranh họa sĩ Thành Chương vào dạy học mỹ thuật theo chủ đề ở trường Tiểu học

Đề vận dụng nghệ thuật tạo hình tranh họa sĩ Thành Chương vào dạy học đạt kết quả tốt, giáo viên cần nắm chắc các yếu tố tạo hình như đường nét, màu sắc,... cũng như nghệ thuật tạo hình trong tranh họa sĩ để giới thiệu cho học sinh. Trong quá trình vận dụng cần chất lọc những nét đặc trưng, tinh túy nhất và phù hợp nhất để vận dụng vào bài giảng một cách linh hoạt và hiệu quả. Trên thực tế, để tạo ra một sản phẩm mỹ thuật phải sử dụng đến ngôn ngữ đường nét, hình khối và màu sắc,... công việc tạo hình này đòi hỏi phải có sự sắp xếp cân nhắc các nguyên lý sáng tạo với những tương quan về tỷ lệ, đậm nhạt, sắc độ trong một tổng thể thống nhất và hài hòa. Trong dạy học mỹ thuật, hình và màu là hai yếu tố cơ bản. Hình là yếu tố quan trọng, luôn đóng vai trò chủ yếu. Màu sắc giúp biểu hiện tình cảm và làm cho sản phẩm mỹ thuật phong phú, hấp dẫn. Màu sắc luôn luôn hấp dẫn và lôi cuốn các em học sinh tiểu học. Nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương với hình tượng trung cơ bản, màu sắc rực rỡ, tươi sáng phù hợp với tư duy thẩm mỹ học sinh Tiểu học bởi vậy vấn đề “Vận dụng nghệ thuật tạo hình trong những tác phẩm mô típ tranh vẽ trâu, tranh vẽ gà của họa sĩ Thành Chương vào các bài vẽ con vật trong chương trình Mỹ thuật Tiểu học” là phù hợp. Với mô típ tranh vẽ trâu của họa sĩ có tới hàng trăm bức tranh xoay quanh đề tài con trâu và những đứa trẻ. Họa sĩ cũng vẽ tới hơn trăm bức vẽ gà. Nét tạo hình trong tranh của Thành Chương được mô phỏng bằng những hình ki hà, những khối hình cơ bản như: tròn, trụ, oval, chữ nhật, tam giác, lập thể,... hoặc các đường nét tự do chạy trên các mảng đậm và màu sắc là những mảng màu nguyên tuyền, tương phản mạnh, nhiều tính trang trí. Nhắc đến các tác phẩm của ông, không thể không nhắc tới những tác phẩm: Chăn trâu cắt cỏ, bên cánh đồng xanh; “Tuổi thơ tôi”, “Đôi gà tồ”; “Phong cảnh Y Tý”; “Mùa vàng trên Y Tý”... Để vận dụng hiệu quả nghệ thuật tạo hình trong các tác phẩm tranh của ông vào bài học cụ thể cho học sinh thì giáo viên cần đưa ra kế hoạch học tập khoa học, hợp lý, cần kết hợp linh hoạt, sáng tạo các phương pháp dạy học vào từng đối tượng: Tạo tâm thế thoải mái với việc sử dụng linh hoạt các phương pháp trò chơi; câu đố; hay các bài hát; để cuốn hút học sinh vào bài học, tạo sự gần gũi cũng như cách tiếp cận bài vui tươi, sôi động; phương pháp trực quan – quan sát giúp học sinh tích lũy thêm vốn hình ảnh; phương pháp gợi mở, phương

pháp luyện tập thực hành;...

Vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương vào chủ đề vẽ con vật, giáo viên phân tích lối thể hiện tranh của họa sĩ Thành Chương với thủ pháp nghệ thuật cách điệu bằng các hình ki hà như tròn, trụ, oval, chữ nhật, tam giác, lập thể... để vẽ hình con trâu, hình dáng người. Coi trọng sự cân bằng cổ hữu của trọng lực, vẽ dồn nhân vật hay các nhân vật thành một trung tâm. Ngay ở những tranh nhiều nhân vật đan bện hàng ngang, xô đẩy xộc xệch nhất, hoặc có những khuôn hình xé vào chiều sâu bất ngờ và hiem hoi, tác giả vẫn giữ thăng bằng tuyệt đối. Màu xốp nhẹ, chuyển sắc giúp tạo khối xoay lật tùy hứng. Hình thể gập, vặn và bị chia cắt để cho ta dễ dàng nhìn chúng từ nhiều góc độ khác nhau. Cái đầu có thể xoay tùy ý phía trên cổ, chân tay đối với thân người cũng vậy, các chi tiết nhỏ hơn được lược bỏ và sắp đặt lại không ở vị trí hay tư thế thông thường của chúng nữa. Cái nón bất biến như một mái nhà che chở ân cần trong khi thân con trâu được khuếch đại như núi đồi, một linh vật với cặp sừng uy nghi bảo vệ “những đứa con” của mình. Các nhân vật ngủ, chơi, tâm tình, âu yếm nhau, nhảy múa,... vào lúc sáng sớm, buổi trưa, buổi chiều hay ban đêm khi trăng lên đều nương bóng trâu, trong lòng trâu... Hình tượng trâu biến hóa thành một nơi chốn, một không gian. Với hình tượng con trâu, ông đã khai thác thành công các mảng miếng.

Tranh vẽ của học sinh trường Tiểu học Kim Thành
Nguồn. Tác giả

EDUCATION

Đôi khi là những đường nét tự do chạy trên các mảng đậm; hay con vật được vẽ từ nét xoắn ốc, màu sắc trong tranh của họa sĩ là những mảng màu nguyên tươi rói, tương phản mạnh, nhiều tính trang trí. Sau bài học giáo viên đánh giá tổng kết quá trình học tập. Sự tiếp thu, cách thể hiện sản phẩm, hiệu quả của vấn đề vận dụng vào bài học của học sinh để rút kinh nghiệm điều chỉnh ở các tiết học sau.

Bên cạnh việc phân tích tác phẩm, giúp học sinh nhận thấy được nghệ thuật tạo hình độc đáo trong những tác phẩm của họa sĩ, giáo viên cũng cần phải có những phương pháp tích cực để hướng học sinh đến bài học và tự chủ trong học tập. Có thể sử dụng phương pháp trò chơi để tạo tâm thế học tập cho học sinh. Với phương pháp trực quan - quan sát trong bài Sắc màu em yêu, giúp học sinh cảm thụ cái đẹp bằng mắt và có thói quen quan sát để làm giàu vốn biểu tượng, phong phú và đa dạng về hình ảnh, đường nét cùng kinh nghiệm sử dụng màu sắc tươi vui, bắt mắt. Từ đó giúp cho học sinh dễ dàng hơn trong việc thể hiện tác phẩm của mình. Qua bài học, các em không chỉ biết vận dụng nghệ thuật tạo hình của họa sĩ vào sản phẩm của mình, tạo nên những tác phẩm mang âm hưởng riêng của mình mà học sinh còn cảm nhận được vẻ của quê hương đất nước Việt Nam, thêm quyết tâm xây dựng quê hương giàu đẹp.

Với việc vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương vào dạy học, các em học sinh cũng có những cách tạo hình và áp dụng cách tạo hình trong tranh của họa sĩ vào vào sản phẩm của mình một cách khéo léo và hợp lý. Sau buổi học các em cũng tạo ra được những bức tranh đẹp, sinh động về hình ảnh, chất liệu, bố cục cân đối, hài hòa và có thể trang trí ở góc học tập,...

Kết luận

Có thể nói, nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Thành Chương hấp dẫn đối với lứa tuổi học sinh Tiểu học bởi thế giới trong tranh họa sĩ Thành Chương là những hình ảnh gần gũi như con gà, con trâu, cái nón, cậu bé... Đường nét thuần thực, tinh luyện với những chọn lựa và quy giản hình thành kết cấu và nhịp điệu cho những hình được dàn dựng trên mặt phẳng. Về hình mảng, các hình ảnh, sự vật được mô phỏng bằng những đường kì hà, những hình cơ bản như hình tròn, hình chữ nhật, hình tam giác, lập thể, hình trụ, chình chóp nón... Màu sắc trong tranh họa sĩ Thành Chương là những mảng màu nguyên tươi rói, tương phản mạnh, mang nhiều tính chất trang trí, phù hợp với lứa tuổi học sinh tiểu học. Vì vậy, khi đưa phong cách tạo hình của họa sĩ Thành Chương đan xen vào chương trình dạy học Mỹ thuật ở Tiểu học sẽ giúp học sinh yêu thích môn học, phát huy được sự sáng tạo của học sinh. Xem tranh của họa sĩ Thành Chương giúp học sinh liên tưởng đến những đường nét, hình

khối cơ bản, sắc màu rực rỡ, tươi vui trong sáng. Qua đó, các em học sinh dễ dàng tiếp nhận, học hỏi và phát huy năng lực sở trường của mình qua nghệ thuật tạo hình của họa sĩ. Giúp học sinh có thêm cái nhìn mới về nghệ thuật tạo hình, thêm sự hứng thú, yêu thích môn học, phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo trong học tập.

Giờ học mỹ thuật lấy cảm hứng sáng tạo từ tranh vẽ của họa sĩ Thành Chương - trường Tiểu học Kim Thành
Nguồn. Tác giả

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Lăng Bình (2010), *Dạy và học tích cực một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*, Nxb Đại học sư phạm Hà Nội.
2. Nguyễn Trọng Chức (chủ biên), Nguyễn Xuân Hồng (2018) Thành Chương - Hội họa và Cuộc đời, Nxb Hội Nhà văn.
3. Nguyễn Quốc Toàn (chủ biên) (2007), *Mỹ thuật và phương pháp dạy học mỹ thuật, Tài liệu đào tạo giáo viên*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
4. Nguyễn Quốc Toàn, Triệu Khắc Lễ (1998), *Mỹ thuật và phương pháp giảng dạy - Tập II*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
5. Nhiều tác giả (1975), *Nghệ thuật tạo hình Việt Nam*, Nxb Văn hóa, Hà Nội